
М.В. Язвинська

канд. геол. наук,
мол. наук. співроб. Видавничого дому "Академперіодика" НАН України,
наук. співроб. Науково-організаційного відділу Президії НАН України,
e-mail: yazvynska@nas.gov.ua

РЕЄСТРАЦІЯ / ПЕРЕРЕЄСТРАЦІЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ: ПРИЧИНИ І ПОРЯДОК ДІЙ

Згідно з Законом України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні" "під друкованими засобами масової інформації (пресою) в Україні розуміються періодичні і такі, що продовжуються, видання, які виходять під постійною назвою, з періодичністю один і більше номерів (випусків) протягом року на підставі свідоцтва про державну реєстрацію". Це означає, що в Україні періодичним виданням є видання, що виходить із однією назвою один і більше разів на рік і має свідоцтво про реєстрацію друкованого засобу масової інформації. І далі в Законі (ст. 11) читаємо: "державній реєстрації підлягають всі друковані засоби масової інформації, що видаються на території України, незалежно від сфери розповсюдження, тиражу і способу його виготовлення". Зазначимо, що державна реєстрація електронних періодичних видань в Україні не передбачена, правоустановним документом для них, з точки зору МОН України, є рішення про започаткування електронного видання, ухвалене вченою радою наукової установи або навчального закладу III—IV ступеня акредитації.

Отже, нині в Україні наукове періодичне друковане видання має бути зареєстроване трьома способами: як друкований засіб масової інформації, як фахове видання і як періодичне (продовжуване, серіальне) видання з міжнародним ідентифікаційним номером *ISSN*.

Об'єднує та вимагає пройти ці три різні види реєстрації Порядок формування Переліку фахових видань України, затверджений наказом МОН України від 15.02.2018 № 32. Без входження до нього видання не буде вважатись фаховим, тобто таким, публікації у якому можуть бути враховані під час атестації наукових і науково-педагогічних працівників. Таке видання не буде отримувати для оприлюднення ні праці зацікавлених у захисті молодих учених, ні праці інших учених і науковців України, зацікавлених в атестації. Щоби потрапити в Перелік фахових видань, який за-

тверджує МОН України, видання повинно мати свідоцтво про реєстрацію (для друкованого засобу масової інформації) і отримати серійний код *ISSN*.

Крім того, у вимогах щодо включення до Переліку акцентовано увагу на входженні видання до міжнародних баз даних, що однозначно тягне за собою наявність у свідоцтві про реєстрацію друкованого засобу масової інформації назви видання англійською мовою та сфери розповсюдження, визначеної як загальнодержавна та зарубіжна. Водночас багато баз даних вимагають міжнародного складу авторів та рецензентів видання, тож у свідоцтві як одна з мов видання мусить бути зазначена англійська.

Варто наголосити, що політика Науково-видавничої ради НАН України спрямована на збільшення україномовного й англійськомовного за одночасного скорочення російськомовного контенту книжкових і періодичних видань НАН України.

Щодо перереєстрації у згаданому Законі (ст. 20) зазначено: "Друкований засіб масової інформації підлягає перереєстрації в разі зміни засновника (складу співзасновників), назви, мови, сфери розповсюдження видання". Відповідно, перереєструвати видання потрібно, якщо змінюється його засновник (склад співзасновників), назва, мова, сфера розповсюдження. Зміна усіх інших параметрів тягне за собою лише необхідність письмово офіційно повідомити Міністерство юстиції України.

У вихідних відомостях видання необхідно вказувати всі основні дані, наведені у свідоцтві, а також серію, номер та дату самого свідоцтва про реєстрацію.

Групою науково-методичного забезпечення видавничої діяльності НАН України був проведений аналіз свідоцтв журналів і збірників, співзасновником яких є НАН України, щодо змін параметрів видання, унаслідок чого ці видання потребують перереєстрації. Цей аналіз виявив, що третина журналів (28 з 90) та половина збірників (18 з 38) НАН України, має у свідоцтвах про реєстрацію застарілі відомості, наведені у виданні відомості не відповідають зазначеному у чинних свідоцтвах, наведені у свідоцтвах дані не відповідають вимогам нового Порядку формування Переліку фахових видань. Серед останньої групи невідповідностей — відсутність назви видання англійською мовою, відсутність зазначення англійської як одної з мов видання, відсутність відмітки про зарубіжну сферу розповсюдження (таблиця). Водночас слід зауважити, що серед журналів НАН України ще залишилися такі, що мають свідоцтва від 1990-х років, зі вказаними застарілими даними, зокрема і в назвах співзасновників. Передовсім це ті видання, що перевидаються за кордоном.

Із 1 січня 2016 року діє Закон України "Про реформування державних комунальних друкованих засобів масової інформації", згідно з яким всі засновники (співзасновники), які є органами державної влади, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, мають вийти зі складу співзасновників періодичних видань. Такі видання мають реформуватися до 1 січня 2019 року, після чого у разі неретування свідоцтва цих видань будуть анульовані.

Серед видань НАН України та академічних установ таких налічувалося 22, про що було повідомлено всім відділенням НАН України.

На сьогодні серед видань, де співзасновником є Національна академія наук України, реформовано лише "Соціогуманітарні проблеми людини" та "Журнал органічної та фармацевтичної хімії". На стадії реформування нині перебувають журнали "Економіка України", "Космічна наука і технологія", "Наука. Релігія. Суспільство" та "Український географічний журнал". Ще не перереєструвалися: "Економічна теорія", "Технология и конструирование в электронной аппаратуре", "Геодинаміка", "Техногенно-екологічна безпека та цивільний захист", "Архіви України", "Наш Крим", "Сумський історико-архівний журнал", "Європейське право", "Право України", науково-практичний фаховий журнал "Міжнародне право", "Порівняльне правознавство", "Право США", "Філософія права і загальна теорія права", "Судова апеляція".

Згаданий вище новий Порядок формування Переліку фахових видань України визначає, що для включення видання до Переліку протягом двох років фактично потрібно подати: клопотання, заповнений бланк заявки, копію свідоцтва про реєстрацію, довідку про обов'язкове розсилання та два останні номери видання з копіями рецензій. Питань до Порядку виникло багато, згадаймо семінар, організований ВД "Академперіодика" НАН України на початку квітня цього року.

До переліку документів виникло, наприклад, таке питання: всі видання, співзасновником яких є НАН України, мають у своєму складі як мінімум двох співзасновників, Академію і Інститут, тому підписати клопотання на бланку однієї установи від всіх співзасновників неможливо. Як бути, питання поки що риторичне. Одним із можливих рішень цього питання є укладання установчого договору між співзасновниками — НАН України та інститутом, відповідно до якого всі питання організації роботи видання офіційно покладено на Інститут. Відповідно, редакції можуть подавати клопотання за підписом **одного** зі співзасновників — Інституту у особі його директора й на бланку установи, не беручи в НАН України підтвердження. Радимо усім редакціям перевірити установчі договори про започаткування видань і в разі необхідності їх пролонгувати чи замінити на договори, укладені за новою формою.

Кількість журналів та збірників НАН України, які потребують заміни Свідоцтва про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Вид видання НАН України	Мова видання (англійська не зазначена)	Склад співзасновників (змінювались назви засновників)	Назва видання (англійською мовою відсутня)	Сфера розповсюдження (не зазначена зарубіжна)
Журнал	3	13	23	13
Збірник	13	2	14	16

З 1 січня 2018 року отримання міжнародного стандартного номера *ISSN* у Міжнародному центрі *ISSN* стало платним і складає для нашого регіону 25 євро за звернення. Важливо, що окремі *ISSN* необхідно отримати на всі версії видання: версії різними мовами та на різних носіях (паперовому, спеціальному електронному, онлайн). На сайті "Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України" в новинах є посилання на покрокову інструкцію з отримання цього коду за новою схемою. Звертаємо увагу, що відтепер у Міжнародному центрі *ISSN* почали перевіряти наявність і стан веб-сайту періодичного видання.

Варто наголосити, що в сучасному правовому інформаційному світі, що швидко змінюється, потрібно крокувати в ногу з часом та відповідати усе жорсткішим вимогам до наукових періодичних видань у світі та в Україні.